

FORRÁSOK

Naucno-Tehnicsezskaja Informacija, Szerija 1. 1972. 4.sz. p.31-34. = MIROPOL'SZKIJ, H.H.: Metodika szozdanija obzornoj informacii.

The Library Quarterly, 41.k. 4.sz. 1971. p.275-291. = VIRGO, J.A.: The review article: its characteristics and problems.

Dáczér Éva

Miért ír az egyik szakember
és miért nem ír a másik?

Valóban hírnévhez juttat-e egy írásmű megjelentetése? Érdemes-e írni? Miért ír, illetve miért nem ír a szakember? Ezeknek a kérdéseknek megválaszolására végeztek felmérést az IBM tizenkilenc amerikai és európai kutató laboratóriumában és üzemében. Megkérdezték a szakembereket: mennyi szakcikket és konferencia-előadást adtak közre? Mi volt ezzel elsődleges céljuk? Volt-e ebből valamiféle hasznuk? Milyen előnyük származik a szakcikkek írásából? Akik sohasem irtak, azoktól ennek oka iránt érdeklődtek.

A kérdésekre 90 szerző válaszolt és 20 olyan szakember, akinek sohasem jelent meg semmiféle közleménye. A szerzők között 48 az "állandó" /összesen 850 írásművel/ és 42 az "alkalmi" szerző. Az utóbbiaknak egyenként mindössze 1-4, összesen 103 műve látott napvilágot. Mindkét csoportban minden ötödik szakember vezető beosztásban dolgozik.

Az írás két legfőbb okaként az eredmények közlésének igényét és az elismerés iránti vágyat jelölték meg. Minden ötödik szerző célja a vállalat hírnevének növelése, minden ötödik szakember hivatali kötelességének érzi a publikálást. Minden tizediket meglepéssel tölt el szerzői mivoltának tudata. Inkább az alkalmi szerzők hivatkoztak arra, hogy az írást a vállalat követelte meg tőlük.

Míg a célok megjelölése kissé elvi síkon mozgott, az írás hasznosságára vonatkozó nyilatkozatok már inkább a földön jártak. Az állandó szerzők 67%-a szerint az írás növelte hírnevüket, ismertebb és befolyásosabb személyek lettek mind a vállalaton belül, mind annak falain kívül is. Érdekes mellékhatása még az állandó szerzőségnek a szakmai életben betöltött aktívabb szerep: gyakoribb részvétel a különböző konferenciákon és publikációs vonalon, nemcsak mint szerző, hanem úgy is mint hozzászóló, bíráló, lektor, bizottsági tag stb.

A szerzők az írás további előnyeire is rámutattak. Segíti előmenetelüket, mert a vállalat ezt az értékelendő és jutalmazandó szakértelm jelének tekinti. Néhányan ugyan akadtak, akik úgy vélték, írásaik nagyobb visszhangra találtak munkahelyük falain kívül, mint közvetlen környezetükben. Az írás a szakembert munkára készíti és elősegíti tájékozottságát. A kérdést ugyanis, amelyről ír, világosan és tisztán kell látnia és fel kell mérnie annak gyenge pontjait. A tény, hogy eredményeit publikálni fogja, fokozza becsvágyát, így több és jobb munkára ösztönzi. Az pedig, hogy az írás a tárgykör alapos ismeretét, vagyis abban a teljes tájékozottságot igényli, egészen természetes.

Miután a szakcikkek legnagyobb részét egy kis csoport írja és a szakemberek nagyobb része csak ritkán vagy egyáltalában nem ír, érdekes megtudni ennek okát is. A megkérdezetteknek csak kis része idegenkedik magától az írástól. A legtöbben az idő vagy az indítók hiányára hivatkoztak, a megkérdezettek 60%-ának pedig nincs miről írnia.

Amennyiben a megkérdezettek véleményét tipikusnak vehetjük és általánosíthatjuk, a szakemberek mintegy kétharmada nem látja vagy nem ismeri el az írással járó előnyöket; munkáját nem tartja elég érdekesnek ahhoz, hogy írjon róla, abban nem lát semmi figyelemreméltót, egyes esetekben pedig bizalmasan kezelendőnek itéli.

Ami a publikálás formáját illeti, a legkedvezőbb természetesen a könyv, de ilyet csak kevesen irnak, rendszerint azok, akiknek több szakcikke is megjelent már. Bár a felmérésben nem szerepelt, a szakemberek nagy része a kutatási jelentést tartja a leghatékonyabb kommunikációs formának, annál is inkább, mert abban a vállalaton belül bizalmas információkat is közölhet. A legtöbb elismerést és hírnevet a szakfolyóiratokban közzétett cikkel lehet elérni, ennek megírása jár azonban a legtöbb veszéllyel, ha pontosság és teljesség tekintetében meg akar felelni a szerkesztő, az olvasóközönség, sőt az esetleges bírálók, referálók stb. igényeinek is. A népszerűsítő és kereskedelmi jellegű folyóiratokkal kapcsolatban megoszlanak a vélemények. Egyesek szerint a nagyobb példányszám, azaz az olvasók szélesebb köre és a magasabb díjazás miatt ezek az előnyösebbek, mások viszont tekintélyüket féltik ezektől a lapoktól, mondván, hogy ezek csupán "másodrendű" és tulságosan népszerűsített cikkeket közölnek. A konferencia-jelentések előnyeinek kevés köztük van magához a publikációhoz: itt inkább a konferencián való megjelenésen, a személyes kapcsolatokon és ezek révén történő információszerzésen van a hangsúly.

Az írás nem könnyű feladat, a vele járó előnyök néha csekélyek, nehezen mérhetőek vagy késnek. Ennek ellenére a megkérdezettek 79%-a mégis úgy látja, érdemes írni. Csupán 6% válaszolt ezzel kapcsolatban határozott nem-mel, részben mert az elismerésnél materiálisabb ellenszolgáltatást részesíti előnyben, részben mert úgy véli, a vezetőség nem ismeri el eléggé írásait. 15% nem foglalt határozottan állást, mert úgy vélte, a kézzel fogható ellenérték nem áll arányban a ráfordítással, ennek ellenére elismerte, hogy az írás alkalmas eszköz mind a hírnév, mind az önbecsülés növelésére.

/IEEE Transaction on Professional Communication, PC-15.k. 3.sz. 1972.szept. p.89-90./

Nem kell utópia

Vitriolos hangvételi cikk tiltakozik az elszaporodott nemzetközi könyvtáros-találkozók ellen. A politikai egyezményeket kormányok megbízottai írják alá - ezzel szemben a könyvtárosi világban a nemzetközi képviselőket önjelöltek látják el. Ki nem ismerné - aki részt vesz nemzetközi könyvtárosi találkozók - a holland vagy dán kollegát, aki hat nyelven beszél, de egyiken sem mond semmi érdemlegeset. Vagy az amerikai és német delegációk tömött sorait - meg sem lehet őket egymástól különböztetni - korrektek és hajlíthatatlanok. De a többiekéről, franciákról, angolokról is hasonló hangnemben kapunk jellemzést. Hazájuk könyvtárosi társadalmának önelégült képviselői ők, senki sem bízta meg őket és semmi hatalmuk nincs a nemzetközi döntések végrehajtására. Nem jobb a cikkíró véleménye a találkozók rendezőiről sem. Ritkán ismerik alaposan a rendezett konferencia tárgyát, egyetlen ambíciójuk, hogy hallhassák a nemzetközi konferencia zárszavában: ... és köszönet illeti X.Y. urat, akinek erőfeszítése nélkül mindez nem lett volna lehetséges...."

A könyvtárostársadalom sokat nyerne, ha minden konferencia megszűnne 5 évre, ha minden nemzetközi szabványosítási törekvést felfüggesztenének, és az e haszontalan dolgokra fordított pénzt olyan kevésbé divatos dolgokra fordítanák, mint könyvek és olvasószolgálat.

/JANNOCK, Frank: Not utopia! = New Library World, 74.k. 873.sz. 1973.márc. p.50-53./